EDUSKUNNAN KANSLIA
RIKSDAGENS KANSLI

LAUSUNTO

14.9.2021

Erkki Kurikka
tarkastuspäällikkö
sisäinen tarkastus

Tarkastusvaliokunnalle

Sisäisen tarkastuksen toiminta 2020

1. Sisäisen tarkastuksen tarkoitus

Sisäinen tarkastus on toiminnan kehittämistä tukeva toiminto. Sen tehtävänä on tuottaa ylimmälle johdolle tietoa eduskunnan kanslian sisäisen valvonnan, riskienhallinnan sekä johtamisen ja hallinnon riittävyydestä, luotettavuudesta ja toimivuudesta. Käytännössä sisäinen tarkastus tarkastaa ja arvioi eduskunnan kanslian toimintaa, taloutta ja hallintoa ja tuottaa ehdotuksia niiden kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus toimii kanslian muista yksiköistä riippumattomana toimintona kansliatoimikunnan ja hallinnollisesti eduskunnan puhemiehen alaisuudessa.

2. Tarkastukset 2020

Sisäinen tarkastus saavutti vuoden 2020 toiminnalliset tavoitteet tyydyttävästi. Kansliatoimikunnan hyväksymään työohjelmaan sisältyneistä tarkastuksista vuoden aikana valmistuivat suositusten toteutumisen seurantatarkastus sekä ryhmäkansliarahan käytön ja kirjanpidon tarkastus vuodelta 2019. Riskienhallinnan arviointi käynnistyi loppuvuodesta. Kaksi tarkastusta jäi toteutumatta erityisesti ryhmäkansliarahan käytön tarkastuksen osoittauduttua suunniteltua suuritöisemmäksi.

Suositusten toimeenpanon seurantatarkastuksessa selvitin, olivatko aiemmissa tarkastuksissa annetut kehittämissuositukset toteutuneet ja olivatko niiden taustalla olleet poikkeamat korjaantuneet. Avoimia suosituksia tarkastuksen alussa oli kahdeksan. Seurantatarkastuksessa voitiin todeta, että kaikki tarkastuksen kohteena olleet kehittämisehdotukset oli pantu toimeen ja puutteet olivat korjaantuneet.

Ryhmäkansliarahan käyttöä ja kirjanpitoa tarkastetaan vuosittain eduskuntaryhmistä annetun lain (979/2012) velvoittamana. Ryhmäkansliamallissa mukana oleville ryhmille maksetun avustajatuen käyttö ei lähtökohtaisesti kuulunut tarkastusalueeseen. Käytännössä näitäkin kuitenkin tutkittiin, koska varojen käyttöä ei ryhmien kirjanpidossa ole eriytetty tulonlähteittäin.

Kokonaisuutena tarkastellen ryhmäkansliarahan käyttö vuonna 2019 oli pääosin lain ja hyväksyttyjen periaatteiden mukaista. Yhtä eduskuntaryhmää lukuun ottamatta kaikkien ryhmien kohdalla poikkeamien määrä jäi erittäin vähäiseksi, osalla poikkeamia ei todettu lainkaan. Aiemmissa tarkastuksissa esitetyt toimintatapojen kehittämissuositukset - esimerkiksi matkalaskukäytäntöjä koskevat ehdotukset - oli otettu hyvin huomioon. Havaitut poikkeamat tai epäselvyydet olivat luonteeltaan enimmäkseen teknisiä ja euromääräisesti vähäisiä.

Havaitut ryhmäkansliarahan käyttöön liittyvät epäselvyydet ja poikkeamat liittyivät edelleen lähinnä tapaamisilmoitusten sisältöön, mutta tarkastuksen perusteella näitäkin poikkeamia oli selvästi edellisvuotta vähemmän.

Tarkastuksessa kävi ilmi, että eräässä eduskuntaryhmässä avustusta oli käytetty eduskuntaryhmistä annetun lain ja hyväksyttyjen periaatteiden vastaisesti vaalimainontaan ja vaalikiertueen tapahtumien järjestämiseen noin 6.400 euron arvosta. Ryhmä palautti tarkastuksen kestäessä summan eduskunnan kanslialle.

Todetut tekniset poikkeamat ilmenivät yleisimmin kirjanpidon tositteiden ja niiden liitteiden sekä tositemerkintöjen puutoksina.

3. Konsultointi

Tarkastusten ohella annoin vuoden mittaan neuvontaa kanslian muille yksiköille ja eduskuntaryhmien ryhmäkanslioille sisäisen valvonnan kysymyksissä. Sisäinen tarkastus myös valmisteli kanslian johtoryhmän hyväksyttäväksi sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuman. Se sisältyy kanslian toimintakertomukseen. Arviointi- ja vahvistuslausuman mukaan eduskunnan kanslian sisäisen valvonnan arvioidaan olevan toiminnan laajuuteen nähden asianmukaista.

4. Yhteistyö tilintarkastajien kanssa

Sisäisen tarkastuksen toimintaperiaatteiden mukaisesti tarkastuspäällikkö huolehtii eduskunnan kanslian ja eduskunnan tilintarkastajien välisen yhteistyön koordinoinnista ja sen edellyttämästä riittävästä yhteistyöstä ja yhteydenpidosta tilintarkastajien kanssa. Koordinoinnilla pyritään varmistamaan, että tarkastustoiminta on riittävän kattavaa ja ettei päällekkäistä työtä tehdä.

5. Sisäisen tarkastuksen työohjelma 2021

Kansliatoimikunta vahvisti (KTK 17.12.2020 § 14) sisäisen tarkastuksen vuoden 2021 työohjelmaan kuuluviksi seuraaviin alueisiin kohdistuvat tarkastukset:

- riskienhallinta
- IT-laitteiden elinkaaren hallinta
- ryhmäkansliarahan käyttö ja kirjanpito
- suositusten toimeenpanon seurantatarkastus
- poikkeusoloihin varautuminen

Koska turvallisuusosasto on aloittanut tänä vuonna riskienhallinnan kehittämishankkeen, nähtiin järkeväksi, että tarkastuksen sijasta sisäinen tarkastus osallistuu hankkeeseen konsultoivassa roolissa.

Suositusten toimeenpanon seurantatarkastus on valmistunut. Ryhmäkansliarahan käytön tarkastus on paraikaa työn alla.

On todennäköistä, että kaikki hyväksyttyyn työohjelmaan sisältyvät tarkastukset eivät toteudu, koska suunnitelman ulkopuolisena toimeksiantona sisäinen tarkastus toteutti alkuvuodesta selvityksen eduskunnan turvakameratallenteiden päätymisestä julkisuuteen. Myös Valtiontalouden tarkastusviraston ylimmän johdon kuluihin kohdistuneen tilintarkastuksen koordinointi edellytti tavanomaista suurempaa sisäisen tarkastuksen panostusta.